

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Dömös Erzsébet ügyvéd által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű és II.rendű felperes neve (II.rendű felperes címe) II. rendű felpereseknek - dr. Éles Gyuláné jogtanácsos által képviselt alperes neve alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. november 4. napján kelt 6.P.23.508/2007/14. számú ítélete ellen az alperes részéről 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja, és a II. rendű felperes részére fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 1.000.000 (Egymillió) forintra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A fellebbezési eljárás során felmerült költségeiket a peres felek maguk viselik.

A le nem rótt 120.000 (Egyszázhuszezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I. rendű felperes az 1987. augusztus 29-én szovjet katonai jármű által okozott közlekedési baleset következtében, gerincsérülése folytán 100%-ban rokkanttá vált, azóta tolókocsihoz kötötten él. Gondozását a szülők halála után, 2003-tól kezdődően testvére, a II. rendű felperes látja el, két kiskorú gyermeke nevelése mellett. Az I. rendű felperes ellátásával napi szinten felmerülő teendők a II. rendű felperes életét beszűkítették, jelenleg ápolási díjat kap, szabadidős tevékenységei a minimálisra korlátozódtak.

Az I. rendű felperes a baleset következtében lakáson belül kerekesszékekben önellátó, ám folyamatos gondozásra és segítségre szorul, a tisztálkodásnál, fürdetésnél, öltözködésnél. A lakáson belül csak az egyszerűbb, az alsó végtag

használatát nem igénylő könnyebb és kisebb háztartási tevékenységek ellátására képes, egyébként háztartási kisegítőre szorul. Esetében az átlagosnál több alkalommal van szükség tisztálkodásra, fehérneműk és ágyneműk mosására, mozgásképtelensége miatt indokolt az élelemfeljavítás. Lakáson kívüli helyváltoztatásra az I. rendű felperes csak egy speciálisan átalakított gépkocsival képes, kísérő igénybevételével. Jobb alsóvégtagi rövidülése és csípőizületi ficama miatt számára nadrág készíttetése indokolt. Kényszerű otthontartózkodása az internet és a telefon fokozott használatát, valamint rezsiköltségek növekedését indokolják és rendszeres kiadásai merülnek fel a gyógytornával is. Az I. rendű felperes állapota kialakultnak tekintendő, és ez az állapot teljes egészében a balesetre vezethető vissza.

Az alperes kártérítő felelősségét jogerős ítélet állapította meg, és járadék fizetésére kötelezte az alperest, amelynek többszöri peren kívüli emelése következtében az alperes 2006. április 1-je óta havi 149.000 forint összegű járadékot fizet az I. rendű felperesnek.

Az I. rendű felperes járadék megállapítása és felemelése iránt terjesztett elő keresetet, míg a II. rendű felperes 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetését kérte. A II. rendű felperes előadta, hogy szülei halálát követően, 2003-tól kezdve az I. rendű felperes minden tekintetben rá szorult, ezzel az élete alapjaiban változott meg, addigi életkörülményeit teljes mértékben át kellett szerveznie, jelenleg ápolási díjat folyósít részére az önkormányzat, azért, hogy az I. rendű felperest állapotához képest elláthassa. Mindez annyit jelent, hogy bár az I. rendű felperes ellátását a II. rendű felperes magától értetődőnek tartja, reménye sincs arra, hogy ilyen körülmények között új társat találjon magának, hiszen minden idejét leköti az I. rendű felperes gondozása.

Az alperes nem vitatta, hogy az I. rendű felperes egészségi állapota a balesettel függ össze, az általa érvényesített igényeket részben elismerte, a II. rendű felperes nem vagyoni kárigényét azonban teljes egészében elutasítani kérte. Álláspontja szerint a II. rendű felperes követelése az I. rendű felperes balesetével nem áll okozati összefüggésben. A II. rendű felperes már 1998 óta egyedül neveli a gyermekeit, azaz nem a balesettel összefüggésben vált egyedülállóvá. Hivatkozott arra is, hogy a hozzátartozói kárigényeket az 1991. évi XXX. törvény alapján az alperes nem köteles megtéríteni.

Az elsőfokú bíróság a keresetet részben találta megalapozottnak, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 2.256.000 forintot, és annak 2007. július 1-jétől járó kamatait, míg 2008. december 1-jétől havi 219.500 forint, 2009. január 1-jétől pedig havi 229.500 forint összegű járadékot. A járadékra vonatkozó rendelkezéseket az elsőfokú bíróság előzetesen végrehajthatónak nyilvánította. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 549.687 forintot, valamint 155.800 forintot és ezen összegek kamatait, mely rendelkezéseket az alperes elismerésére figyelemmel ugyancsak előzetesen végrehajthatónak nyilvánított. Kötelezte az alperest, hogy

fizessen meg a II. rendű felperesnek 15 napon belül 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést, valamint, hogy az I. rendű felperesnek 140.000 forint, a II. rendű felperesnek pedig 100.000 forint perköltséget, míg a meghaladó keresetet elutasította. Úgy rendelkezett, hogy a le nem rótt kereseti illetéket a felperesek költségmentessége és az alperes illetékmentessége folytán az állam viselje.

Ítélete indokolásában kifejtette, hogy az I. rendű felperes részére fizetendő járadékösszegeket részben az alperesi elismerés, részben pedig a bizonyítási eljárás adatai alapján a hasonló perek adatai, és köztudomású tények mérlegelésével állapította meg. A II. rendű felperes nem vagyoni kárigényét az őt ért sérelemmel 2.000.000 forintos összegben tartotta arányban állónak. Nem vagyoni sérelemnek azt tekintette, hogy az I. rendű felperes mindennapos gondozását a II. rendű felperes egyedül látja el, emiatt életvitele a korábbiakhoz képest hátrányosan megváltozott, minimális a lehetősége arra, hogy más kapcsolatait ápolja, illetve új kapcsolatokat, ezen belül partnerkapcsolatot létesítsen. Mindezek miatt a II. rendű felperes élete az I. rendű felperest ért baleset következményeként elnehezült, és ez a helyzet indokolja a javára megállapított nem vagyoni kártérítés fizetési kötelezettségét.

Az ítélet az I. rendű felperes vonatkozásában 2008. december 31-én jogerőre emelkedett.

A II. rendű felperes javára megállapított nem vagyoni kártérítés fizetési kötelezettség tekintetében az ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel és annak részbeni megváltoztatásával a II. rendű felperesi nem vagyoni kárigény elutasítását kérte. Az elsőfokú eljárásban kifejtettekkel egyezően arra hivatkozott, hogy az I. rendű felperes balesete és a II. rendű felperes életvitelének megváltozása között okozati összefüggés nincs, egyebekben az 1991. évi XXX. törvény a hozzátartozók részére fizetendő kártérítési kötelezettséget nem ír elő. A II. rendű felperes saját elhatározása volt, hogy az I. rendű felperes ápolásáról gondoskodik, ennek fejében társadalombiztosítási ellátásban, ápolási díjban részesül. Hangsúlyozta, hogy az I. rendű felperes javára megállapított vagyoni kártérítés körében ápolás, gondozás címén 80.000 forint, háztartási kisegítő címén 30.000 forint, míg a közlekedéshez szükséges kisegítő számára 5.000 forint járadékösszegeket állapított meg az ítélet, ehhez képest az a körülmény, hogy az ápolást, gondozást a II. rendű felperes vállalta, nem jelenti, hogy az alperest a II. rendű felperes javára külön nem vagyoni kártérítési kötelezettség terhelné.

A II. rendű felperes ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult. Hivatkozott arra, hogy az 1991. évi XXX. törvény a nem vagyoni kártérítésre jogosultak körét nem határozza meg, így az az alperesi hivatkozás, hogy a törvény alapján nem köteles helytállni a hozzátartozói nem vagyoni kárért, nem bír jelentőséggel, a nem vagyoni kártérítési igényekre a Ptk. szabályozása az irányadó. Előadta, hogy az I. rendű felperes gondozása miatt szabadideje egyáltalán nem maradt, sem kikapcsolódásra, sem szórakozásra, sem pedig munkavégzésre. Hangsúlyozta, hogy kötelességének érzi az I. rendű felperes gondozását, az azonban

tagadhatatlan, hogy ez a helyzet számára a korábbiakhoz képest életkörülményeit, életkorát és végzettségét tekintve rosszabb életminőséget eredményezett.

A fellebbezés részben alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, az arra alapított ítéleti döntésével azonban a Fővárosi Ítéltábla részben értett csak egyet a következők szerint.

A Ptk. 355. § (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A fellebbezés tárgyát képező nem vagyoni kártérítés intézménye abból a szempontból speciális a kárfelelősség körén belül, hogy nem azonos nemű az okozott sérelemmel: nem vagyoni jellegű sérelmet orvosol vagyoni eszközökkel, ezért mértéke sosem egzakt, megállapítása bírói mérlegelés tárgyát képezi. A mérlegelés során a bíróság a konkrét eset valamennyi körülményét vizsgálja, ezenkívül figyelembe veszi a hasonló tárgyú perekben kialakult bírói gyakorlatot és a kárkori ár- és értékviszonyokat. Egyebekben a nem vagyoni kártérítésre a kártérítés általános szabályai az irányadók, azaz a károsultnak kell bizonyítania a jogellenes károkozó magatartást és az azzal okozati összefüggésben őt ért nem vagyoni jellegű sérelmet, míg az alperes az így bizonyított kárfelelősség alól ugyancsak az általános szabályok szerint mentheti ki magát, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Az alperes által hivatkozott 1991. évi XXX. törvény nem tartalmaz külön rendelkezést a hozzátartozói nem vagyoni kártérítésre, ebből következően az általános szabályok az irányadók.

Adott esetben nem vitatott tény volt, hogy az I. rendű felperes egészségkárosodása és azzal összefüggésben kialakult jelenlegi állapota az 1987-ben történt baleset következménye és az sem volt vitás, hogy ezen állapota miatt az I. rendű felperes folyamatos gondozásra, segítségre szorul, tekintve, hogy csupán lakáson belül és kerekesszékekben önálló.

A gondozási feladatokat a szülők 2003-ban bekövetkezett halála óta hozzátartozóként a II. rendű felperes látja el, e teendők számára egész napos elfoglaltságot jelentenek. Eltekintve attól, hogy testvére gondozását a II. rendű felperes magától értetődőnek tekinti, az is megállapítható, hogy ez a tevékenység elzárja őt az életkora szerint egyébként indokolt olyan egyéb tevékenységektől, mint a munkába állás, a saját, önálló életvitel vagy új párkapcsolat kialakítása. Helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság, amikor ezt a beszűkült élethelyzetet a II. rendű

felperes nem vagyoni sérelmeként értékelte és annak alapján - tekintve, hogy kialakulása a balesetre vezethető vissza - az alperest nem vagyoni kártérítés fizetésére kötelezte. Az alperes által hivatkozott egyéb juttatások, úgymint az ápolási díj vagy az I. rendű felperes által esetenként juttatott pénzösszegek, a II. rendű felperes tevékenységének vagyoni ellentételezését adják, az őt ért nem vagyoni kár orvoslását azonban nem jelentik.

A Fővárosi Ítéltábla figyelemmel volt az alperes azon hivatkozására is, hogy az alperes épp ezeken a címeken - ápolás-gondozás, háztartási kisegítő, illetve közlekedési kísérő költségeire - jelentős járadékösszegeket fizet az I. rendű felperes számára, mely járadék alkalmas arra, hogy az I. rendű felperes ezen feladatok ellátására - a II. rendű felperes tehermentesítésével - külső ápolói és egyéb segítséget vegyen igénybe. A felperesek élethelyzetében azonban gondolni kell arra, hogy az I. rendű felperes állapota speciális, bizalmi alapokon nyugvó gondoskodást igényel, így például a személyi higiénia területén, ezért indokolt, hogy legközelebbi hozzátartozójaként testvére lássa el ezeket a teendőket. Az ennek folytán a II. rendű felperesnél jelentkező nem vagyoni sérelmet viszont orvosolni kell, emiatt megalapozott a II. rendű felperes nem vagyoni kárigénye.

A II. rendű felperes nem vagyoni kára az I. rendű felperes 1987-ben elszenvedett balesetével összefüggésben következett be, azonban kártérítési igényét édesanyjuk haláláig menthető okból nem érvényesítette, ugyanis addig az időpontig az I. rendű felperes ellátásának a kötelezettsége az élethelyzetét nem vagyoni kártérítésre alapot adó módon nem nehezítette.

Figyelemmel azonban arra, hogy az alperes teljes elutasításra irányuló fellebbezési kérelme, - mint többen a kevesebbet - a kártérítés mérséklése iránti kérelmet is magában foglalta, a Fővárosi Ítéltábla a nem vagyoni kártérítés mértékét is vizsgálta. Figyelembe véve, hogy a II. rendű felperes hozzátartozói kárigényt érvényesített, annak mértékét a rendelkező részben foglaltak szerint, a II. rendű felperest ért sérelemmel arányban álló összegre mérsékelve az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

Az alperes fellebbezése részben vezetett eredményre; mivel a pernyertesség és pervesztesség aránya azonos volt, a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-án keresztül érvényesülő Pp. 81. § (1) bekezdése alapján úgy rendelkezett, hogy a mindegyik fél viselje a saját költségeit, míg az Itv. 46. § (1) bekezdése szerinti fellebbezési eljárási illetéket az alperes illetékmentességére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2009. április 17.

Dr. Sághy Mária s.k.  
a tanács elnöke

Dr. Varga Edit s.k.

Dr. Puskás Péter s.k.

előadó bíró

bíró